

■ Normunda Laizāna atveidotais personāžs ir atlētisks sešdesmitgadnieks, kurš savā dzimšanas dienā palicis viens un ļaujas sentimentālām pārdomām par attiecībām ar sievietēm, savukārt stikla būri ieslēgtā Janas Ļisovas varone dzīvo autonomu, ar vēstījumu tieši nesaistītu dzīvi. Foto - Kristaps Kalns

VĪRIETIS DOMĀ PAR SIEVIETI

Normunda Laizāna monoizrādē *Zīda čūska* piedalās arī aktrise sieviete, bet vairāk gan kā fona elements stāstā par īstām un iedomātām attiecībām

Teksts **Atis Rozentāls**

Gunta Bojāra eseju krājuma *Zīda čūska* manā personīgajā bibliotēkā nav, tāpēc meklējumi mani aizveda uz Rīgas Centrālo bibliotēku – tur grāmata atrodama dzejas plauktos, jo tiek definēta kā dzejproza. Skatīties Latvijas Nacionālā teātra izrādē, kurā tekstu pārrādījis dramaturgs Artūrs Dīcis, šāda definīcija prātā nenāk. Izvēle un līdz ar to atbildība par šādas repertuāra vienības nonākšanu Nacionālā teātra Aktieru zālē ir uz aktiera Normunda Laizāna, patētiski sakot, sirdsapziņas, jo publiskajā telpā ir izskanējis, ka izveidot izrādē pēc Gunta Bojāra grāmatas motīviem ir aktiera sena iecere. Turklāt Normunds Laizāns intervijā Latvijas Radio 3 *Klasika* ir pieminējis Aivara Vilpisona ilustrācijas kā papildu iedvesmas rosinātājas, taču jāprecizē, ka grāmatas pirmizdevumu, ko 2008. gadā laida klajā apgāds *Nordik*, rotā paša autora fotogrāfijas no kādas kafējnīcas Lietuvā. Kafējnīca uz skatuves ir arī Nacionālā teātra izrādē.

VĒSTĪTĀJA TONIS

Izrādes radošā komanda, kurā ir režisore LAURA (Laura Groza), scenogrāfs un kostīmu mākslinieks Artūrs Virtmanis, gaisīmu māksliniece Krista Erdmane un skaņas dizaina autors Kristaps Diura, balansē starp reālistiskām detaļām un nosacītību. Motorollers, ar kuru šķietami ierodas ādas jakā tērpies Normunda Laizāna tēlota varonis, ir īsts. Aktieru zāles spēles laukuma priekšā izvietoti vairāki galdiņi, pie kuriem sēž skatītāji, tādējādi imitējot

to kafējnīcas atmosfēru, kas vairāk piedienas grāmatas varonim: no Gunta Bojāra teksta diezgan labi var izlobīt nūģīgu un snobisku tīpu, kuram tik dienām ilgi sēdēt pie viņa glāzes un sarunāties ar iedomu tēlu – franču dzejnieku Žaku Prevēru –, jo varoņa ambīcijas neļauj sarunāties ar reālu cilvēku.

Izrādes varonis, pirmkārt, pārstāv citu vecuma grupu, otrkārt, citu vīriešu tīpu – tas ir savos sešdesmit gados joprojām dinamisks mačo, kuru apcerīgumā iedzen tieši pakāpeniska fiziskās jaudas samazināšanās, bet viņam neapšaubāmi ir reāla pieredze ar pretējo dzimumu, kamēr, lasot grāmatu, var rasties sajūta, ka tā apraksta iztēlē radītas situācijas. Normundu Laizānu, iespējams, ir aizrāvusi iespēja parādīt, ka zem maskulīnas ārienes slēpjas jūtīga sirds, un, būdams talantīgs aktieris, viņš šādu efektu arī sasniedz, taču brīžiem šķiet, ka teksta izrādē ir ne tikai par daudz, bet tas ir banāls un tukšs.

Te jāatceras 2008. gadā publicētā atsauksme par *Zīda čūskas* pirmo izdevumu portālā *Satori* (man neizdevās atrast recenzijas autoru), kurā teikts: «Šķiet, ka esma veidota tā, lai uz tās uzķertos dāmas, kurām aiz muguras jaunības trakulības, varbūt pārdzīvota arī viena vai divas neveiksmīgas laulības, bērni pietiekami pieauguši, lai tos neuzskatītu par šķērslī, ir veiksmīga karjera, savs dzīvoklis, mašīna un vientuļa sirds.» Tā varētu būt arī zināma atbilde uz Normunda Laizāna pausto pārsteigumu, ka monoizrāde, kas šķietami adresēta vīriešiem, ir tik populāra sieviešu vidū.

Jāatzīmē nopietnais darbs, ko Gunta Bojāra miniatūru pārstrukturēšanā ir ie-

VARONIS MĒGINA APLIECINĀT SEVI KĀ SAPŅU VĪRIETI IKVIENAI

guldijis dramaturgs Artūrs Dičis. No atsevišķām domu salām grāmatā viņš ir izveidojis tekstu ar kaut jēl kādu iekšējo dramaturģiju, papildinot citā desmitgadē tapušās pārdomas ar mūsdienu vīrieša ikdienas dzīvi ienākošiem vēstījumiem no sociālajiem tīkliem. Tādējādi varonis kļūst enerģiskāks, viņš nesarunājas ar iedomu Prevēru, bet skatītājiem, mēģina sazināties ar sievietēm arī virtuālajā vidē, apliecinot savu piederību laikmetam, un, protams, ļaujas pašrefleksijai. Lai arī nav saprotams, vai izrādes veidotāju apzināts mērķis ir skatītājus iesaistīt sarunā, tā dažbrīd raisās, un publika ir atvērta kontaktam.

Normunda Laizāna cilvēciskā pievilcība un spēja noturēt zāles uzmanību ir iestudējuma lielākā vērtība, par spīti tam, ka izrādes hronometrāža šķiet pārspīlēta. Atšķirīgs ir arī vēstītāja tonis – tas ir vairāk piezemēts un konkrētāks nekā grāmatā. Taču režisore LAURA aktiera darbībai ir radījusi vēl kādus papildu apstākļus, ar kuriem ir jārēķinās.

ŠOPĒNS KAFEJNĪCĀ

Artūra Diča dramaturģijā norādīts, ka uz skatuves ir 33 gadus veca sieviete stikla krātīnā. Tālāk dramaturga tekstā nav nekādu norāžu, ko šī sieviete tur dara un kāpēc tur nonākusi. LAURA ļauj Janai Ļisovai vai Līgai Zelģei stikla būrī pildīt ilustratīvu funkciju – sieviete dzīvo autonomu dzīvi, nekādā veidā nekomentējot darbību būra priekšā un nesadarbojoties ar galvenās lomas tēlotāju. Šāds risinājums, kurā ik pa brīdīm būrī uzvirto tādas kā pelnu plēksnes, ir tieši tik ilustratīvs, lai šķistu neobligāts, jo, no vienas puses, aktrises darbībai var sekot brīžos, kad teksts iestiepjas un izrādes temporitms atslābst, un tomēr, no otras puses, paralēlā darbība novērš uzmanību no aktiera. Turklāt skatītājam diezgan drīz kļūst skaidrs, ka sievietei ir tikai fona funkcija, lai arī nevar noliegt, ka manis apmeklētājā izrādē Janai Ļisovai piemita zināma noslēpumainība un neapstrīdama skatuviskā pievilcība. Diskutabla ir arī izvēle lielāko izrādes daļu fonā atskaņot Šopēna mūziku, kas palīdz uzburt kafejnīcas atmosfēru, tomēr nekādā veidā neietekmē iestudējuma gaitu.

Tā nu par izrādes lielāko vērtību kļūst nevis saturs vai forma, bet tieši aktierspēle – aktiera dzīvošana tēlā, viņa balss toņa niānses, pašironija un vieglā smeldze. Varonis mēģina apliecināt sevi kā sapņu vīrieti ikvienai, bet sirds dziļumos jūt, ka viņa pievilcība vairs neiedarbojas uz visiem vecumiem un arī pasaules uztvere mainās. Tāpēc savu dzimšanas dienu viņš svin kopā ar nepazīstamiem cilvēkiem, būdams viens ar savām domām un atmiņām. ■

ZĪDA ČŪSKA

Nacionālā teātra Aktieru zālē 18.IV–22.IV
Biļetes *Biļešu paradīzes* tīklā EUR 35–40

9. APRĪLIS, 2026

TEĀTRIS / AFIŠA

LATVIJAS NACIONĀLAIS TEĀTRIS

Lielā z. *Lieliskais Getsbījs* 9.IV 19.00 *Teātra dienas koncerts. Ar mani atkal runā... Ilze!* 10.IV 19.00; 11.IV 12.00, 18.00 *Indulis un Ārija* 12.IV 15.00 **Aktieru z.** *Garderobisti* 9.IV 13.00, 18.30; 12.IV 13.00, 18.30 *Ugunsseja* 10.IV 18.30 *Egles stāsti* 11.IV 15.00 *Ko var cilvēks* 15.IV 18.30 **Jaunā z.** *Atbalss Aija* 9.IV 18.30 *Klusums un troksnis* 12.IV 13.00, 18.30 *Ilgu tramvajs* 14., 15.IV 18.30

DAILES TEĀTRIS

Lielā z. *Runcis zābakos* 9.IV 19.00 *Vēl pa vienam* 10.IV 19.00 *Meža gulbji* 11.IV 15.00 **Jaunā z.** *Kur pazuda valsts* 9.IV 19.00

JAUNĀIS RĪGAS TEĀTRIS

Lielā z. *Mazās lapsas* 9.IV 18.00 *Kritiens augšup* 10., 14.IV 18.00; 11., 12.IV 17.00 *Dons Kihots* 15.IV 18.00 **Mazā z.** *Karaļu spēle* 9.IV 19.30 *Ledus garša* 10.–12.IV 19.00 *Apbrīnas ieleja* 15.IV 19.00 **Jaunā z.** *Docentes* 10.IV 19.00; 11., 12.IV 18.00; 14.IV 17.00

LATVIJAS LEĻŅU TEĀTRIS

Lielā z. *Un atkal Pifs...* 10.IV 18.30 *Ludvigs un Tuta* 11.IV 11.00, 14.00 *Oskars un lietas* 12.IV 11.00, 14.00; 14.IV 11.00 **Mazā z.** *Smalkās kaites* 10.IV 18.30 *Naktsitrallīši* 11.IV 11.00, 14.00 *Katliņpauris* 12.IV 14.00; 14.IV 11.00 **Kamerzāle** *Čučī, Spilventiņ!* 12.IV 10.00, 12.00 *Nē! Nē! Nē!* 14.IV 18.30 *Vientūlība* 15.IV 19.00

VALMIERAS DRĀMAS TEĀTRIS

Lielā z. *Tu būsi mana!* 10., 11.IV 18.30; 12.IV 13.00 *Zīmējumu opera dāsnumātika* 15.IV 12.00, 14.00 **Jaunā z.** *Inišmoras leitnants* 14., 15.IV 18.30

LIEPĀJAS TEĀTRIS

2401 objekts 9.IV 19.00 *Baltijas teļš* 9.IV 19.00 *Parasta pirmdienā* 10.IV 19.00 *Gaišās nakts* 11.IV 17.00 *Neglītenis* 12.IV 15.00

DAUGAVPILS TEĀTRIS

Dzīve uz ledusskapja durvīm 10.IV 18.30 *Vecākais dēls* 12.IV 17.00 *Spreideits* 15.IV 11.00

MIHAILA ČEHOVA RĪGAS KRIEVU TEĀTRIS

Lielā z. *Grāfs Monte-Kristo. esmu Edmons Dantess* 9.IV 19.00 *Seši Šerloki* 10.IV 19.00; 11.IV 17.00 *Pelnrušķīte* 12.IV 17.00 *Bolderāja* 14.IV 19.00 *Slepkaivība Austrumu ekspresī* 15.IV 19.00 **Mazā z.** *Šušņirks un spoku muiža* 11., 12.IV 11.00 *CHANEL NR.115* 19.00 **Arkāde** *Idiota valsis* 10.IV 19.00 *Viss ačgārnī...* 11.IV 18.00 **Kvarķirņiks** *Lūk, istaba šī...* 14.IV 19.00 *Viss sākas ar mīlestību...* (*Roberts Roždestvenskis*) 15.IV 19.00

KVADRIFRONS

Rīgas cirks *Viss bumbās* 9.IV 19.00 *Debesīs cerams nebesīs* 13., 14.IV 19.00 **Tiešsaistē** *Rolanda dziesma; Kultūras pils* Jebkurā laikā

DIRTY DEAL TEATRO

Alfas 9.IV 19.00 *Konklāvs* 10.IV 19.00 *Libiešu dzīve* 11.IV 19.00 *Raganas* 15.IV 19.00

ĢERTRŪDES IELAS TEĀTRIS

Ragana 10.IV 13.00 *Kaka un pavasaris* 11.IV 11.00 *Laiks celties: Qullaq* 14.IV 19.00 *Divi ziemēju laiki. Aud the deep minded and hlv duo* 15.IV 19.00

TEĀTRA KLUBS AUSTRUMU ROBEŽA

Vīciens 9.IV 19.00 *Neliešu balle* 10.IV 19.00 *Trīs grācijās* 11.IV 14.00, 19.00 *Autobuss* 12.IV 14.00 *Nav smieklīgi!* 14.IV 19.00 *Meklēju īsto* 15.IV 19.00

PETER DOHERTY

FROM THE
BALTIC TO THE BOSPHORUS
2026 TOUR

PALLADIUM RĪGA

30. APRĪLĪ

BIĻETES
BILESUSERVISS.LV

